

SANTIAGO CUCURELLA

L'independentisme no nacionalista

Quan el 1993 vaig publicar el llibre *L'independentisme útil* vaig pensar que molt difícilment tornaria a parlar d'aquest espai polític per una senzilla raó: aleshores ja estava tot dit, i el seu èxit o fracàs depenia sobre tot de l'habilitat dels polítics ubicats en aquest espai per a difondre i donar credibilitat a les seves propostes.

Set anys després, he volgut trencar el silenci perquè ha aparegut un element innovador en el debat ideològic, auspiciat per persones del prestigi de Xavier Rubert de Ventós i d'Oriol Bohigues. Són dos intel·lectuals que presenten també altres trets comuns: procedeixen de l'òrbita socialista i s'han manifestat públicament independentistes sense proclamar-se nacionalistes.

Fa set anys érem molt poques les persones que creïem en la viabilitat a Catalunya d'un independentisme no nacionalista, tal com succeeix en altres nacions sense estat, i, pel que a mi respecta, vaig decidir abandonar la tasca de difondre aquesta proposta política. Membre del comitè executiu d'ERC entre 1989 i 1992, tampoc no vaig aconseguir que aquest partit sabés desvincular la proposta d'aconseguir un estat propi dels tradicionals postulats del nacionalisme que, en alguns casos, no desperten en mi la més mínima complicitat.

Sempre he estat convençut que amb la composició demogràfica dels Països Catalans, els plantejaments independentistes no tindrien el necessari ressò entre la ciutadania si es presentaven com un pas més del nacionalisme autonomista i no com una resposta als problemes quotidians, bàsicament econòmics, que pateixen tots els ciutadans i ciutadanes a causa de l'espoli econòmic a què són sotmesos.

No discuteixo pas els drets històrics que li pertocuen als Països Catalans com a nació ni la sistemàtica persecució de la identitat nacional del nostre país. Simplement constato que a una part molt important dels meus compatriotes això els motiva molt poc i per això, seguint Renan, considero que la nació no és altra cosa que un conjunt de complicitats compartides. I aquestes complicitats compartides, actualment, en una part de la població van molt més pels camins de

la protesta contra la incomprensió que la demanda de modernitat sense tuteles de la societat catalana genera a Espanya i de la insubmissió contra les arbitriietats de la justícia distributiva de l'estat, que no pas per la via de formulacions essencialistes o identitàries.

És veritat que el plantejament economicista de l'independentisme no exclou necessàriament l'identitari, però crec que diferenciant les dues concepcions aquesta proposta sumarà adeptes.

Per això no puc pas menys que saludar amb satisfacció les declaracions a la premsa del senyor Bohigues i el llibre recentment aparegut de l'admirat Rubert de Ventós, perquè amb el seu prestigi i la seva capacitat de projecció pública són capaços d'impulsar una proposta que ben segur cobriria un dels escadussers espais buits del mapa polític català. I això no cal necessàriament

fer-ho des d'una formació política nova. La força dels seus arguments és suficient per fer forat en algun partit polític ja existent. La força que sigui capaç d'explicar entenedorament que l'independentisme no necessàriament ha de ser l'última estació de l'itinerari nacionalista, sinó que s'hi pot arribar per altres vies, ampliarà el seu espai electoral de manera espectacular. Moltes persones que han arribat a l'independentisme per la via del nacionalisme, però hi ha una altra via fins

avui inexplorada, que no és pas incompatible, i en la qual ens sentim més còmodes persones a qui ens costa assumir determinades veritats heretades del nacionalisme clàssic.

No ignoro que Pompeu Fabra definia com a nacionalista la persona que estima la seva pàtria i en vol la independència, però no seria seriós obviar que avui dia, tot i que certament hi ha nacionalistes que són independentistes, aquests mots que Fabra presentava com a sinònims ara no ho són pas. Per això, entenc que, en el context actual, sense caure en la temptació de fer antinacionalisme de via estreta, cal tornar a reivindicar i a explicar pacientment la necessitat per a Catalunya de l'existència d'un independentisme no nacionalista.

Historiador i president de Contrapunt

“La força que sigui capaç d'explicar que a l'independentisme s'hi pot arribar per altres vies que la nacionalista ampliarà molt l'espai electoral.”